

Rektor vid Blekinge tekniska högskola

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Magnus Johansson
08-563 085 66
magnus.johansson@hsv.se
BESLUT

2008-11-25
Reg.nr 643-1049-08

Uppföljning av ifrågasättande av examensrätten i folkhälsovetenskap vid Blekinge tekniska högskola

**Högskoleverket finner inte längre skäl att ifrågasätta Blekinge tekniska
högskolas rätt att utfärda kandidatexamen i folkhälsovetenskap.**

Vid utvärderingen av ämnet folkhälsovetenskap år 2006 (reg. nr 643-2478-05) ifrågasatte Högskoleverket examensrätten på kandidatnivå i ämnet vid Blekinge tekniska högskola. Motiveringen till att ifrågasätta examensrätten var att utbildningen i ämnet hade svag progression och svag forskningsanknytning, att det fanns bristande kontinuitet då kurser ställts in på grund av lågt söktryck samt att det saknades kursplan för uppsatskursen på kandidatnivå.

Vid tiden för uppföljning 2008-02-25 meddelade Blekinge tekniska högskola att den ifrågasatta utbildningen var under avveckling och att en ny kandidatutbildning var under utveckling. Högskoleverket beslutade 2008-06-24 (reg. nr 643-1049-08) att skjuta upp uppföljningen tills dess att komplett underlag för bedömning av den nya utbildningen kunde redovisas. Lärosätet har 2008-10-30 inkommit med detta underlag och uppföljningen har nu slutförts.

För uppföljningen av examensrätten har Högskoleverket engagerat två sakkunniga; professor Anne Hammarström och docent Lars Fredén som var ordförande respektive tillförordnad ordförande vid den föregående utvärderingen 2006.

Bedömning

De sakkunniga har bedömt förutsättningarna för Blekinge tekniska högskola att utfärda kandidatexamen i folkhälsovetenskap utifrån det underlag högskolan sände in till Högskoleverket. De bedömer att Blekinge tekniska högskola har gjort flera förbättringar i rätt riktning och att utbildningens profil är relevant som den beskrivs i utbildningsplan och kursplaner. De sakkunnigas slutsats är dock att Blekinge tekniska högskola har tillräckliga förutsättningar att starta ett kandidatprogram i folkhälsovetenskap. Dock förutsätter en fullt utbyggt utbildning att ytterligare satsningar görs för att åstadkomma god kvalitet i utbildningen. Bland annat identifierar de sakkunniga ett behov av att ytterligare tydliggöra det folkhälsovetenskapliga perspektivet, att tydliggöra

forskningsförankringen i folkhälsovetenskap och att samarbete med andra starka folkhälsovetenskapliga miljöer utvecklas. Fullt utbyggd ser man också att utbildningen behöver en bredare kompetens i ämnet och fler lärare som är disputerade och forskar i folkhälsovetenskap.

Högskoleverkets beslut

Högskoleverket instämmer med de sakkunniga och finner därför inte längre skäl att ifrågasätta Blekinge tekniska högskolas rätt att utfärda kandidatexamen i folkhälsovetenskap.

I bedömningen av examensrätten har Högskoleverket beaktat att utbildningen ännu inte har startat och således inte kan redovisa annat än förutsättningar som befintliga resurser och planerade processer. Utbildningen kommer att utvärderas fullt utbyggd i Högskoleverkets nästa nationella utbildningsutvärdering av ämnet senast år 2012.

Till grund för Högskoleverkets beslut ligger den bedömning som sakkunniga gjort av det underlag som inkommit från lärosätet 2008-02-25 samt de kompletteringar som inkommit 2008-10-30. De sakkunnigas yttrande bifogas nedan.

Ärendet har beslutats av stf. myndighetschefen Clas-Uno Frykholm efter föredragning av utredaren Magnus Johansson i närvaro av huvudsekreteraren Lena Adamson och kommunikationsstrateg Åsa Klevard.

Clas-Uno Frykholm

Magnus Johansson

Kopia:
Utbildningsdepartementet
De sakkunniga

Sakkunnigas yttrande

Högskoleverkets bedömargrupp gav i sin granskning under 2006 följande rekommendationer till Blekinge tekniska högskola:

- Stärk utbildningens forskningsanknytning.
- Konsolidera utbildningen på kandidatnivå och upprätta en kursplan för kandidatuppsatsen.
- Tydliggör det folkhälsovetenskapliga perspektivet och utbildningens profil.
- Ge studenterna grundligare introduktion till distansstudierna samt tydliggör de fristående kursernas inbördes relation.
- Utöka samarbetet med andra starka folkhälsovetenskapliga miljöer.
- Inför fler samlingstillfällen på campus för att skapa mötesplatser för studenterna.

Utbildningen förändrades under 2008 till att i grunden bli en annan programutbildning. När det var aktuellt med uppföljning våren 2008 saknades väsentligt bedömningsunderlag i form av utbildningsplan, kursplaner och litteraturlistor. Högskoleverket beslutade därför att avvakta med bedömningen intill dess att fullständigt underlag för den nya programutbildningen fanns utvecklat. Dessa dokument var färdigställda i slutet av oktober 2008 och är således grunden för vår värdering.

Folkhälsovetenskap med inriktning mot samhällsplanering

Utbildningsprogrammet på 180 högskolepoäng innefattar folkhälsovetenskap 135 högskolepoäng, statsvetenskap 7,5 högskolepoäng, sociologi 7,5 högskolepoäng, psykologi 7,5 högskolepoäng, statistik 7,5 högskolepoäng, nationalekonomi 7,5 högskolepoäng och fysisk planering 7,5 högskolepoäng. Utbildningens samhällsvetenskapliga profil understryks av att i det avslutande examensarbetet ska den studerande ”planera, implementera och utvärdera olika former av folkhälsoarbete på samhällsnivå”.

Konceptet med en folkhälsovetenskaplig utbildning som har en samhällsvetenskaplig profil med betoning på samhällsplanering finner vi i hög rad vara relevant. En sådan utbildning finns inte utvecklad vid något annat svenskt lärosäte.

Disputerade lärare och forskningsanknytning

Den redovisade lärarkompetensen i folkhälsovetenskap vid sektionen för hälsa kan betraktas som tillräcklig för att starta en kandidatutbildning i folkhälsovetenskap. När utbildningen är fullt utbyggd ser vi dock ett behov av en betydligt bredare folkhälsovetenskaplig kompetens och fler disputerade lärare i ämnet. I dagsläget finns en gästprofessor anställd på 10 procent som forskar men inte undervisar. Det finns därutöver tre disputerade lärare med en i huvudsak folkhälsovetenskaplig inriktning. Två av dessa har framförallt en biomedicinsk inriktning på sin forskning. De övriga sex lärare som redovisas har samtliga enbart master eller magister i folkhälsovetenskap (en av dem i hälsopsykologi).

Utbildningens forskningsanknytning är svårbedömd. I avrapporteringen i februari 2008 anges att lektorerna driver egna större forskningsprojekt som omfattar minst 30 procent av deras tjänstgöring. Inom BTH planeras att inrätta forskningsämnet "hälsoteknik" som man menar kommer att stärka forskningsanknytningen vid de folkhälsovetenskapliga utbildningarna. Det framgår inte i beskrivningen av den nu planerade folkhälsovetenskapliga utbildningen hur forskningsanknytningen kan genomföras. Lektorernas forskningsinriktning samt även satsningen på "hälsoteknik" har inga tydliga beröringspunkter med folkhälsovetenskap med inriktning mot samhällsplanering.

Folkhälsovetenskapligt perspektiv

Utbildningen har utvecklats från att ha starkt individfokus i tidigare program till att i den nya utformningen vara befolknings- och samhällsorienterat. Betoningen inom utbildningen i folkhälsovetenskap är dock på folkhälsoarbete, det vill säga på tillämpningen av folkhälsovetenskap i praktiken. Det finns en otydlighet i utbildningsplan och kursplanebeskrivningar om begreppsparet folkhälsovetenskap och folkhälsoarbete. Exempelvis anges i målet för utbildningen att man ska visa kunskap om och förståelse för folkhälsa och folkhälsoarbete. Folkhälsovetenskap nämns inte i detta sammanhang. Vi menar att man tydligare behöver definiera vad som menas med folkhälsovetenskap.

Distans- och campusutbildning

Programmet ska kunna läsas såväl på campus som på distans. Man ska även kunna välja att läsa hel- eller halvfart. Den flexibla modellen möjliggör att kurserna får tillräckligt med studerande, men frågan är om dessa åtgärder är tillräckliga med tanke på det stora utbudet av folkhälsovetenskapliga utbildningar i vårt land.

Dessutom krävs det mycket av lärarna att kunna arbeta parallellt med olika pedagogiska former. Man anger att en grundlig introduktion till studierna kommer att ges. Flera av kursplanerna är oklara vad gäller genomförandet av kurserna och där nämns inte distansutbildning som en möjlighet. Kursstrukturen samt ordningen av kurserna är tillfredsställande och en klar förbättring jämfört med situationen 2006. I planeringen finns också angivet att man kommer att erbjuda flera träffar på campus även för distansstudenterna.

Samarbete med andra vetenskapliga miljöer

Den största förändringen av utbildningen jämfört med den som gavs 2006 är ett ökat samarbete inom Blekinge tekniska högskola. Det är nu inte bara sektionen för hälsa som ger programmet utan flera andra sektioner har en betydande del av utbildningen. Dessa är sektionen för teknik, sektionen för management och sektionen för teknokultur, humaniora och samhällsbyggnad. Två kurser inom programmet ansvarar Högskolan Dalarna respektive Växjö universitet för (nationalekonomi och statskunskap). Hur samarbetet mer konkret ska genomföras framgår inte. Det förefaller som om de ingående kurserna och ansvarsområdena lever sina egna liv. Avsikten är också att varje kurs ska kunna läsas som en

fristående kurs. Det framstår därför som om utbildningen blir mångvetenskaplig snarare än tvärvetenskaplig.

Vår rekommendation om att öka samarbetet med starka folkhälsovetenskapliga utbildningar har inte fått något genomslag.

Sammanfattande bedömning

Strukturen på utbildningsprogrammet är genomtänkt, det finns en klar strategi, en relevant profil och programmet präglas av stor flexibilitet. Genomförandet av den planerade utbildningen innebär samtidigt flera stora utmaningar.

Därför är det en betydande svaghet att lärarkårens kompetens och forskningsinriktning inom folkhälsovetenskap är begränsad. Det finns en inkongruens mellan lärarnas smala, framförallt biomedicinska, kompetens och den samhällsinriktade folkhälsovetenskap man ämnar undervisa i. Den begränsade lärarkompetensen inom folkhälsovetenskap visar sig bland annat genom att kursplanerna inte särskiljer begreppen folkhälsoarbete, folkhälsokunskap, folkhälsa och folkhälsovetenskap. Kursplanernas målbeskrivningar visar i vissa fall att det saknas en tydlig definition av ämnet, och med den litteratur som ingår ifrågasätter vi om kursmålen kan uppnås. Dessutom är litteraturen så omfattande att man måste utgå ifrån att studenterna inte ska läsa allt. Frågan är då vad som väljs bort och hur progressionen i säkras i praktiken.

Flera sektioner vid Blekinge tekniska högskola ska samverka, ytterligare två lärosäten bidrar med kurser, man kan läsa både på distans och campus, både hel- och halvfart. Kurserna kan också läsas som enskilda kurser. Det innebär en utmaning att skapa en kreativ och kritisk studerandemiljö i ett redan splittrat kunskapsfält som folkhälsovetenskap när ingångarna är så många.

Utöver ovan nämnda är det flera förutsättningar som inte går att bedöma i dagsläget när utbildningen inte är igång och det inte finns någon information om hur studenter och lärare uppfattar att utbildningen fungerar. Mycket kommer att bero på hur många studenter man lyckas rekrytera, hur man lyckas integrera de olika ämnesområdena, hur man kan åstadkomma progression i folkhälsovetenskaplig teori och metod samt forskningsanknytning av utbildningen i ämnet.

Vår bedömning är att Blekinge tekniska högskola trots vissa brister ändå har tillräckliga förutsättningar att starta ett nytt kandidatprogram i folkhälsovetenskap, men fullt utbyggt bedömer vi att kvaliteten i utbildningen förutsätter att de angivna rekommendationerna genomförs.

Anne Hammarström

Lars Fredén